

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Trigesimum Quartum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Centesimum Trigesimum Quartum Privilegium.

ECCL^ESIA gaudet privilegio, quòd . † Qui viuente vxore legitima, cum secum da contraxit adultera, etiam prima mortua separabitur à secunda etiam si longo tempore cohabitauit & filios, ex ea suscepit, quidam ergo habens vxorem commisit adulterium cum alia, & cum

- super hoc fuisset vocatus, in ius, illam adulteram abiurauit, tãdem iuramento contempto viuente vxore sua matrimonium cum altera contraxit, diutius cohabitando cum eadem de qua plures filios suscepit, fuit à Papa quæsitum vtrum tale matrimonium stare possit, respondet vt omnino separentur, &
- 2 † Imposita eis pœnitentia perpetua continentia indicatur, qui tanto tempore in adulterio, & periurio ex certa scientia perdurarunt, statuit Leo Papa, vt †. Nullus ducat in matrimonium quam polluit per adulterium, sed hic plus fuit processum, quam fides tantum data fuisset adultere, vt defuncta vxore eam duceret in vxorem, quia legitima vxore viuente copulauit sibi adulteram, & iuramentum violauit, & si etiam iuramentũ non interuenisset à sancta synodo tale conubium detestatur, nec ex longa cohabitatione nullum præstetur ad-
 - 4 miniculum, vel quòd plures filios susceperunt, quia † Diurnitas temporis peccatum non minuit sed auget. † Cura tamen Episcopi sit, vt vterque filiis suis iuxta vires facultatum suarum necessaria alimenta subministrent, cap. cum haberet de eod. qui dux. in matrim. quam poll. &c. Ratio fuit hæc,
 - 6 † quia qui viuente prima vxore contraxit cum secunda, ex quo comittit delictum compellitur, ab Ecclesia ad agendam
 - 7 pœnitentiam, immo etiam in foro contentioso. † Ecclesia potest talem punire, & pœna est, vt pani siue vestimenta ante, & retro abscindantur etiam si sit mulier crinibus incisis pro maiori ignominia, cap. de benedicto 32. q. 1. Iudex Ecclesi-
 - 8 sticus de honestate fungitur tali officio. † In habente duas vxores in alijs quibusdam locis mittantur, vel aliam ignominiam patiuntur cap. Episcopi in quo. † Ecclesia irrogat publicam ignominiam diuinatoribus 26. q. 1. Et si fortè aliquis iuris peritus esset constitutus, vel alter sapiens non confidat,

nec se tueatur, quòd elapso quinquénio non potest quis puniri de adulterio, vt in l. adulter C. de adult. & l. querelam C. de fals. lege vero nostra nūcipali cauetur, quòd propter adulteriū vel stuprum commissum in ciuitate possit infra mensem accusari, & in Territorio per duos menses, quibus elapsis, non potest accusator audiri, tamen vidi Rectores ciuitatis pro tempore hoc statutum non seruare, tali enim clypeo non possunt contra facientes se tueri, nam quando quis viuit in diuturno peccato, illud non censetur diminuere, sed augere, † Sed tripliciter potest quis peccare in spiritu sancto, vt quando quis est pertinax, & in mala opinione firmus, vel immobilis, & peccat in contemptum, & tunc dicitur irremissibile, quia non de facili remittitur, peccat in patre, qui per impotentiam peccat, & in filio peccat, quando aliquid committitur per ignorantiam, vnde maius peccatum committit, qui in spiritu sancto peccat, omnibus hominibus viuentibus, sub hac Republica Christiana, notū, & manifestum est vno, & eodē met tempore

11 habere duas vxores non licere † Ergo qui prima vxore viuente contrahit, cū alia secunda adultera, cōmittit peccatū in Spiritu Sancto, quia nō ignorādo incōtēptū legis ciuili, cano-

12 nicæ, & diuinę peccat. † Idcirco efficitur Reus pœnæ, etiam in foro ciuili, iste sic contrahens punitur pœna infamię, l. eum qui duas, & ibi Bal. C. ad l. Iul. de adult. Felyn. in capit. ex tenore versic. cœterum in prin. de rescripti. Sed in hoc varię sunt opiniones, magis communis videtur esse, quòd puniatur pœna stupri, quæ est publicatio dimidię partis bonorum, vt in contingentiā facti consuluit Alex. consil. 156. libr. 7. Alij dixerunt, vt supra, quòd ducentes duas vxores, sunt infames, vt in l. 2. C. de incest. pup. Didac. super 4. decret. fol. 126. num. 8.

13 praxis recipit, † Vt contrahentibus binas nuptias candenti ferro fronte imprimatur littera Q. apud verò Hyspanos seruatur, in statu Mediolanensi punitur pœna pecuniaria. † Idē cauetur statuto, vt qui binas vxores duxerit dnmmodo, sint in agro Veronenſi punitur in libris trecentis, vel tribus istibus

15 zculei & vltierius arbitrio senatus, qui solet quando, † Quis plures, quàm duas vxores habet, eodem tempore, grauius in eo animaduertere, videlicet, aliquando, eum fustigari facere, aliquando eum ad triremes ad tempus mittere, aliquando pœna vltimi supplicij eum affligere, vnde hiecit faciendā distinctio, postquām pœna efficitur arbitraria, aut ille, qui com-

misit

missit tale delictum est ignobilis, & aut desponsavit duas ignobiles, aut duas nobiles, primo casu inclinarem in partem mitiorem, quod deberet puniri citra mortem, quia honor ignobilis potest pecunijs emendari, sed honor nobilis ad exemplum debet puniri ultimo supplicio, gl. f. in summa, inst. de iniur. Mathesil. not. 102. incip. Nota vnum, vnde hic inferitur, quod si quis fuerit tantæ audaciæ, vt contraheret cum duabus, vt supra, & ex adultera susceperit filios illi, de iure canonico, siue.

16 † Filij spurij, siue nati ex damnato coitu debent ali a parentibus, secundum eorum facultatem, & huic iuri canonico statur hodie etiam, de iure civili, quia Ecclesia hoc induxit, ex quadam equitate naturali, & ne filij alimentis privati percant & ita sentit Bar. in Auth. ex complexa C. de incest. nupt. vbi

17 per rationem istius tex. notabiliter dicit. † Parentes posse legare filiis spurij ratione alimentorum, & quod poterunt parentes donare, vel relinquere dotes filiabus cum dos succedat loco alimentorum Mathesil. in singul 147. verum † Est quod de iure canonico filij spurij non succedunt parentibus, licet eis decernantur alimenta, tex. in c. dicat aliquis 32. q. 4.

19 † Filiis vero sacerdotum non succedunt, nec succedere possunt patri, nec matri, gl. in c. per venerabile. qui fil. fin. legit. † Filij autem naturales tantum, quia non sunt nati ex coitu tam dånabili succedunt matri, etiam cum legitimis filiis, nisi mater sit illustris, vt in l. si qua illustris, & ibi glo. & Bar. C. ad Orficia.

21 † Patri vero, vel cõiunctis, per lineam paternam, non succedunt, quia non sunt agnati, de quo vide, quod habetur inst. de succ. agn. in f. vulgo, & inst. ad Orficia. in s. Nouissime. † nati autem ex concubina, in domo rerenta, cum qua poterat esse matrimonium succedunt patri ab intestato, in duabus vncijs hereditatis, non extantibus filiis legitimis, nec cõiuge, vt in Auth. licet patri C. de natural. liber. gl. in c. tanta. qui filij fin. legit. & in capit. nisi de renunt. Ex his habes, quod viuente prima vxore non licet contrahere, cum secunda adultera, potest tamen contrahere cum, secunda viuente prima, dummodo eam non cognouerit cap. si quis de eo, qui dux. in mat. quam poll.

S V M M A R I V M.

- 1 Affinitas superueniens post matrimonium contractum, non soluit matrimonium, sed ex actionem debiti impedit.
- 2 Affinitas inhabilitat crimine incestus, quo ad matrimonium contrahendum.

Pri.

- 3 Priuignam si quis cognouit, non potest petere debitum ab uxore, nec priuignam habere, in uxorem, nec priuigna, nec ille alij matrimonialiter copulare poterant.
- 4 Incestus committitur proprie, cum proprijs consanguineis, vel cum affinis uxoris.
- 5 Incestus crimen priuat maritum facultate petendi debitum carnale, ab uxore, & à facultate contrahendi matrimonium.
- 6 Impedimentum iuris positiuu Papa dispensare potest.
- 7 Incestus crimen Episcopus dispensare non potest.
Nisi ratione Iuuentutis.
- 8 Ius quod Papæ non reseruat dispensationem tacite Episcopo indulgere videtur.
- 9 Peccat grauius ille, qui uxoris consanguineam cognouit, quam sponse consanguineam.
- 10 Incestus suspitio, an habenda in fratre dormiente cum sorore per biennium.
- 11 Incestus dicitur committere, qui carnaliter cognouerit monialem.
- 12 Incestus dicitur, si mulier habet rem carnalem, cum clerico in sacris constituto.
- 13 Opinio communis est, vt non sit nisi simplex fornicatio.
- 13 Incestus pœna est mors, si committitur, cum alia specie fornicationis.
- 14 Incestus pœna in clerico, est pœna depositionis.
- 15 Incestus si committitur contrahendo nuptias punitur pœna confiscationis bonorum.
- 16 Incestus crimen committitur aliquando si quis scienter contrahit incestas nuptias vnde vltra alias pœnas sunt excommunicati.
- 17 Incestus crimen excusatur si committens ignoraret factum.
- 18 Matrimonium si quis contrahit cum consanguinea sub hac conditione si Papa dispensauerit non valet.
Contraria opinio de consuetudine obseruatur, vt ibi.
- 19 Matrimonium inter consanguineos permittitur, inter Principes.
- 20 Regnum omne in se diuisum desolabitur.
- 21 Homo limus, & fumus est.
- 22 Leges ligant homines non ex voluntate sed ex ratione.
- 23 Coitus omnis præter matrimonialem, est peccatum mortale.
- 14 Fornicationis pœna in laico, de iure canonico, est arbitraria, in clerico est suspensio.
- 25 Concubinatus est à iure prohibitus.
- 26 Concubinam laicus tenens punitur, ex arbitrio.

Cleri-

- 27 Clericus concubinarius priuatur beneficio, & tenetur restituere fructus perceptos.
- 28 Stuprum cum uirgine, & uidua in clerico est pena depositionis in laico pena est dotandi siue eam ducendi in uxorem.
- 29 Coitus cum puero punitur p[en]a mortis.
- 30 Coitus cum nupta punitur p[en]a mortis.
- 31 Coitus cum moniali punitur p[en]a mortis.
- 32 Coitus uasalli cum Domina pena est, quod priuetur feudo.
- 33 Coitus serui cum Domina pena est ignis flammis conburitur.
- 34 Coitus tutoris pena est deportationis, & confiscationis omnium bonorum.
- 35 Coitus cum carcerata pena in francia, ut suspendatur, vel trium ictuum funis vel fustigetur.
- 36 Coitus Iudæi cum Christiana punitur mitiori pena quam morte, & è contra Christiana cum Iudeo pena est arbitraria citra mortem.
- 37 Coitus cum animali bruto punitur pena mortis.
- 38 Coitus cum mortua est punibilis tanquam contractator cadauerum. Pena est pecuniaria, & si minus idoneus luit in corpore.
- 39 Coitus inter mulieres fricando, & se corrupendo, est pena mortis.
- 40 Coitus cuiuscunque generis per vim punitur pena capitis.
- 41 Coitus qui frequentat cito perit.

Centessimum Trigesimum Quintum Privilegium.

- 1 CCLESIA gaudet priuilegio, quòd. † Affinitas superueniens post matrimonium contractum non soluit matrimonium, sed exactiorem debiti impedit. † Et crimen incestus inhabilitat, quo ad matrimonium contrahendum dicitur hic. † Quòd si quis cognouit priuignam suam, non potest petere debitum ab uxore, nec priuignam habere in uxorem, nec vnquam priuigna, nec ille poterunt se alij matrimonialiter copulare, capit. 1. de eo qui consang. vx. su. cog. Ratio istius decreti fuit, quia commisit.
- 2 † Crimen incestus, quod proprie committitur cum proprijs consanguineis, vel cum affinibus uxoris cap. si. s. cum ergo
- 3 25. q. 1. l. inter. ff. de adul. † Pro quo quidem delicto Ecclesia priuat illum facultate exigendi debitum carnale à propria
vxo-